

Inge-Bert Täljedal riktar en uppmaning till Umeås kommunstyrelse i det här inlägget som kommenterar Norrlandsoperans uppsägning av de fast anställda sångarna.

Allt fast förflyktigas

Norrlandsoperan ska inte längre ha några fast anställda sångare, berättade VK häromdagen. Utan detaljerad kunskap om ekonomin kan jag inte bedöma hur pass förnuftigt detta är. Jag skriver alltså inte här för att kritisera ledningen för just detta beslut. Kanske är Norrlandsoperan så ruinerad att styrelsen inte har något val. Chefen Aspegrens uttalande ger det intrycket. I så fall är det kommunens kulturpolitiska centrum, d.v.s. Lennart Holmlund och stadsledningskontoret, som nu har operans öde i sin hand och måste ta ansvar för det. (Förr i världen var det i första hand kulturnämnden, men den tiden är sedan länge förbi.)

Om dagens situation beror på ekonomisk misskötsel, är det så klart nödvändigt att analysera det och dra rätta slutsatser. Men det är en sak för sig. En eventuellt nödvändig skuldbeläggning bakåt åstadkommer i sig ingenting konstruktivt framåt. "Ägaren", kommunledningen, kommer inte ifrån utmaningen att nu visa vad man kulturpolitiskt vill ha ut av Norrlandsoperan framöver. Enkelt uttryckt: vad vill kommunstyrelsen ha operan till? Vad har den långsiktigt för kulturpolitisk uppgift och vad är dess roll i den aktuella 2014-satsningen?

OPERAN ÄR förvisso också ett ansvar för den andre ägaren, landstinget. Men landstinget har sällan varit någon verkligt pigg och dri-

vande kraft bakom de gemensamma kultursatsningarna. Därtill är man opinionsmässigt alltför hårt pressad av sin svåra och viktiga uppgift att så långt möjligt försöka rädda den kvalificerade sjukvården. (Direkt viktig för medborgarna, och faktiskt också för en stor del av universitetets existensberättigande.) Ska operan ha en framtid, är det helt enkelt nödvändigt att det är kommunen som lyfter fanan och går före. Så ser det realpolitiska läget ut nu och så har det alltid varit.

Jag minns en gång för bortåt tjuugo år sedan, då Norrlandsoperan var i verklig ekonomisk kris. En mindre lyckad hushållning med resurserna hade skapat ett underskott på omkring åtta miljoner. Den nytillträdde styrelsen med Jan-Erik Gidlund och Anna-Karin Sjöstrand i spetsen fick ta i med ganska hårda nypor internt för att styra skutan rätt igen.

Den uppgiften skulle ha varit omöjlig om inte kommunstyrelsens dåvarande ordförande Margot Wikström hade insett operans betydelse för staden och efter viss tvekan ordnat fram ett amorteringsfritt lån. Ett lån som, såvitt jag minns, med tiden kom att efterskänkas när fågel Fenix under Per-Erik Öhrns geniala ledning reste sig ur askan och spred verklig glans över och kännedom om kulturstaden Umeå, både nationellt och internationellt. Då hade Norrlandsoperan en tydlig identitet, och till det bidrog i hög grad

den lilla fasta ensemblen av sångare.

SÅVITT MAN förstår av VK-artikeln är kommunstyrelsen beredd att åter ta ett större ekonomiskt ansvar, vilket hedrar den. Av någon anledning tycks dock detta stöd vara villkorat med kravet att operan inte längre ska ha någon fast sångarensemble. Jag hoppas verkligen att kommunledningen inser att den musicerande personalens anställningsförhållanden inte bara är en ekonomisk, utan också en rent konstnärlig fråga.

Som operans utmärkte baryton Lars Martinsson uttrycker saken i samma VK-artikel tycks en epok nu gå i graven. En fast ensemble, om än liten, innebär nämligen på gott och ont en viss stabilitet i det konstnärliga uttrycket, bidrar till teaterns identitet. Det kan ibland upplevas som en nackdel av regissörer som vill ha maximal frihet att prägla "sina" gestaltningar. Men det kan också ofta upplevas som en tillgång av en lokal publik, som utvecklar en viss hemkänsla och samhörighet med "den egna" teatern. Och framför allt kan det möjliggöra uppkomsten av en gemensam kulturell dialekt i det egna huset.

DET ÄR OMÖJLIGT att säga att det ena synsättet skulle vara riktigare än det andra. Det beror på vad ägaren konstnärligt sett vill åstadkomma. Men helt säkert är föraktet för identitet ett postmodernis-

Susanna Levonen i Trollflöjten.

FOTO: MALIN ARNESSON

tiskt drag som inte gynnar känslan att Norrlandsoperan skulle kunna vara något särskilt, något som det finns anledning att urskönja mot bakgrund av alla andra så kallade musikteatrar som producerar än det ena än det andra runt om i vårt land och världen.

När samhällets ekonomiska utvecklingstendens på ett nästan ko-

miskt sätt besannar profetian att "allt fast förflyktigas", borde det vara konstens uppgift att åtminstone försöka bjuda ett visst motstånd. Det vill säga den konst som inte redan har gett upp ambitionen att vara mer än underhållning. Tänk på det, kommunstyrelsen!